

Maktabgacha ta’lim tashkilotining tayyorlov guruhi bolalarini ma’naviy salohiyatini oshirishda Zahiriddin Muhammad Bobur ilmiy – adabiy merosidan foydalanishning o‘ziga xosligi

JDPU Maktabgacha ta’lim yo‘nalishi

5-kurs talabasi

Abduraimova Gulzoda

JDPU o‘qituvchisi

Sultanova Nilufar

Anotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotining tayyorlov guruhi bolalarini ma’naviy – axloqiy salohiyatini oshirishda Zahiriddin Muhammad Bobur ilmiy – adabiy merosidan foydalanishning o‘ziga xos tomonlari muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar: Hikoya, ruboiy, g‘azal, ertak, sayohat, badiiy kecha, do‘stlik, vafo, mustaqil faoliyat, ota – ona bilan hamkorlik.

Аннотация В данной статье рассматриваются специфические аспекты использования научно-литературного наследия Захириддина Мухаммада Бабура для повышения духовно-нравственного потенциала детей подготовительной группы дошкольной образовательной организации.

Ключевые слова: рассказ, рубай, газель, сказка, путешествие, творческий вечер, дружба, верность, самостоятельная деятельность, сотрудничество с родителями.

Abstract: This article discusses the specific aspects of using the scientific-literary heritage of Zahiriddin Muhammad Babur in increasing the spiritual and moral potential of the children of the preparatory group of the preschool education organization.

Key words: story, rubai, ghazal, fairy tale, travel, artistic evening, friendship, loyalty, independent activity, cooperation with parents.

Bizga ma’lumki o‘zbek xalqi azal – azaldan farzand tarbiyasiga alohida, muhim masala sifatida qaragan. Ulg‘ayib kelayotgan jajji bolajonlar qalbiga ezgulik urug‘ini sochish, soflik, halollik, to‘g‘rilik singari fazilatlarni va kattalarga hurmat, vatanga muhabbat, ona tabiatni asrash ruhida tarbiyalashda badiiy adabiyot muhim hisoblangan.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 2. February 2024

Maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy tarbiyasini boyitishda o'zbek xalq og'zaki ijodining asrlar davomida saqlanib qolgan durdonalari - maqol, hikoyat, ertak va hikmatli so'zlari katta ahamiyotga egadir. Masalan : ertak qahramonlarining qilgan qilmishlari orqali jazo yoki mukofot olishlari bolada yaxshi va yomon haqidagi, to'g'ri yoki egri xususida ham tasavvurlarini shakllantirib boradi. Jazolangan ertak qahramonlariga o'xshamaslikka va ularning salbiy odatlarini qilmaslikka harakat qiladi.

Sharq adabiyotida o'zining badiiy asarlari, ruboiylari, g'azallari bilan yosh avlodni ma'nan boy, aqlan yetuk hamda zohiran poklikka undaydigan ijodkorlar juda ko'p bo'lib, ulardan biri deb Zahiriddin Muhammad Boburni ayta olamiz. Zahiriddin Muhammad Bobur ijodida haqiqiy inson qanday bo'lishligi haqida ta'kidlanadi. Uning ijodining asl maqsadi insonni ma'naviy komillikka yetkazish bo'lib, u o'z g'azallari, ruboiylari va asarlarida do'stlik, yaxshilik, vafodorlik haqida bong uradi hamda sog'inch, ona yurtga muhabbat, yor vafosi kabilarni shu qadar chiroyli ta'riflaydiki, uni o'qigan kitobxon ta'sirlanmay hech iloji yo'q. Buni yaxshi anglagan bugungi zamon pedagogi o'z faoliyatlari davomida mashg'ulotlari, kunning ikkinchi yarmi davomida va ertalabki suhbat jarayonlarida albatta Zahiriddin Muhammad Bobur ijodiga murojaat qilishlari zarur deb hisoblayman. Masalan; nutq o'stirish mashg'ulotida tarbiyachi bolalarga “Bobur va kabutar” hikoyasini so'zlab berishi davomida bolalarda ayniqsa tayyorlov guruhi bolalarida tabiatga muhabbat, qushlarni sevish, ularga g'amxo'rlik qilish kabi insoniy xislatlar uyg'onadi. Bu esa o'z o'rnida bolalarni mehr shavqatli bo'lib o'sishlarida katta zamin hozirlaydi. Qolaversa, syujetli - rolli va saxnalashtirish rivojlanish markazida bolalar shug'ullanar ekan Zahiriddin Muhammad Bobur yoshligi uning do'sti Husayn Bayqaro bilan samimiy va sof bolaligini rollarga bo'lib ijro etar ekan, ularda haqiqiy do'st qanday bo'lishi lozimligi haqida tasavvurlari shakllandi. Va bu albatta ularni do'stlikka vafodorlik tuyg'usini uyg'otadi. Bu esa bolajonlarni kelajakda mehribon, vafodor, to'g'riso'z bo'lib ulg'ayishlarida ko'mak beradi. Mana shuni yaxshi tushungan bugungi zamon tarbiyachisi bunday jarayonlarda juda kreativ bo'lib, bolalarni to'g'ri boshqara olishlari va ularga mazmunli tushuncha berishlari kerak. Maktabgacha yoshdagi bolalarning kunning ikkinchi yarmidagi mustaqil faoliyatlarini samarali tashkil etish ularni vaqtini mazmunli o'tkazish uchun ham tarbiyachi bolalarga Zahiriddin Muhammad Bobur qalamiga mansub g'azallardan, ruboiylardan yod oldirsa, bu ularning nutqining ravon va to'g'ri bo'lishini, qolaversa

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 2. February 2024

qiyin soʻzlarni ham qiynalmay ayta olishni hamda soʻz boyligi koʻpayishini taʼminlaydi.

Maktabgacha taʼlim tashkilotlarida fevral oyida tashkil etiladigan “Navoiyxonlik” va “Boburxonlik” kabi badiiy kechalar ham maktabgacha yoshdagi bolalarning maʼnaviy tarbiyasini sayqallaydi. Mazkur tashkil etiladigan badiiy kechalarda bolajonlar videoroliklar va slaydlar orqali allomalarimiz hayoti va ijod yoʻli bilan tanishadilar. Bu ularga yana ham qiziqarli boʻladi. Chunki ekran orqali ularni koʻzlari bilan koʻrar ekan, tarbiyachilari mashgʻulotlar davomida taʼriflab bergan allomlarimiz haqidagi tasavvurlari koʻz oldilarida gavdalanadi, bu esa ularning xotirasini mustaxkamlaydi va uzoq vaqt saqlanib qolishini taʼminlaydi. Badiiy kecha davomida tarbiyachi – pedagoglar va doʻstlari tillaridan aytilgan allomalarimizning ruboiy, gʻazallari hamda badiiy kechaga qadim zamon ruhini beradigan dekaratsiyalar ham bolajonlarga oʻsha zamon haqida oz boʻlsada bilish imkonini beradi. Shunday ekan, demak bu kabi badiiy kechalarning maktabgacha yoshdagi bolalar maʼnaviy – axloqiy tarbiyasida ahamiyoti beqiyosdir.

Maktabgacha taʼlim tashkilotining tayyorlov guruhi bolalarini tarixiy muzeylarga sayohatga olib borish, masalan; “Temuriylar tarixi muzeyi” ushbu muzeyga sayohat qilgan har qanday inson oʻz oʻtmishidan, buyuk ota – bobolaridan gʻururlanish hissini tuyadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarda huddi shunday faxrlanish tuygʻusi 6-7 yoshidan boshlanadi. Muzeyga sayohat qilgan har qanday bolada buyuk sarkarda Amir Temur va uning sulolasi toʻgʻrisida bir olam tasavvur bilan qaytadi. Ajdodlarimizga mehr muhabbat, Vatanga sadoqat ham aynan shu sayohatdan boshlanadi desam mubolagʻa boʻlmaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning maʼnaviy tarbiyasini boyitishda ota – onalar bilan tarbiyachi oʻrtasidagi oʻzaro mustahkam hamkorlik ham katta ahamiyot kasb etadi. Ota – ona farzandi bilan boʻsh vaqtlarida tarbiyaga chorlovchi kitoblarni, jumladan; Zahiriddin Muhammad Boburning ibrat yoʻli atalmish “Boburnoma” kitobini oʻqib bersa nur ustiga aʼlo nur boʻladi. Sababi buyuk bobomizning ushbu nodir asari shu qadar mahorat bilan yozilganki, unda Zahiriddin Muhammad Bobur hayotining begʻubor bolaligi, muhabbat bilan yoʻgʻrilgan yoshlik – yigitlik chogʻlari hamda Vatandan olisda sargardonlikdagi hayoti batafsil yoritilgan. Bu asar bolalarni katta hayotga tarbiyalashda maktab hisoblanadi desam adashmayman.

Xulosa oʻrnida shuni joiz deb topdimki, hayot atalmish katta yoʻlga chiqqan ertangi kunimiz, yorugʻ kelajagimiz egalarini hayot yoʻllarini nurafshon qilmogʻimiz

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC
INNOVATIVE RESEARCH”**

Issue 2. February 2024

uchun ham buyuk allomalarimiz xususan Zahiriddin Muhammad Bobur ijodiga maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy tarbiyasida katta e'tibor qaratmog'imiz lozimdir. Chunki uning hayot maktabi katta ibrat, namunadir. Biz buni yaxshi anglagan holda bolalarimizga uning hayotini ibrat qilib kelajaklarini mash'ala kabi yoritmog'imiz darkor.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.I.A.Karimov. “Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch”.Toshkent 2008.
- 2.E.Yusupov. “Inson kamolotining ma'naviy asoslari”Universitet-1998.
- 3.F.Qodirova. Maktabgacha pedagogika. Toshkent – 2019.

**Research Science and
Innovation House**